

A bálványromboló naplója

Beszélgetés **Eörsi Istvánnal** új könyveiről

Bársony Éva NÉPSZAVA

Egyszerűen optikai csalódás, mintha **Eörsi István** nem lenne ugyanolyan lendületben, mint mondjuk 89-90-ben.

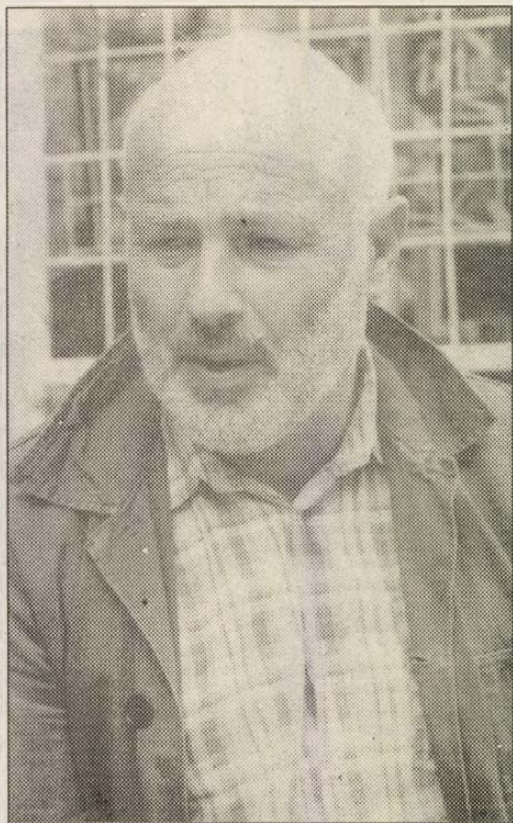
– Akkor azért látszott nagyobbak a lendület, mert egyszerre kiszabadult mindaz a fiókból, ami addig nem jelenhetett meg: a bőrkönyvem, drámáim és verseim egy része. Most egy hosszabb könyvet írtam, ez többéves munka volt, Időm Gombrowiczal a címe.

– *Olvashattuk a részleteit. De miért éppen Gombrowicz?*

– *Witold Gombrowicz* lengyel író 1939-ben turistaként fölszállt egy hajóra, elment Argentínába, közben a németek bevonultak a hazájába. Nem volt kedve hazamenni. 1945-ben az oroszok bennfelejtették magukat Lengyelországban, azért maradt kint. Haláláig nem ment vissza hazájába. Emigrációs éveiben írt egy naplót, amely aztán több nyelven megjelent. Ez a napló mindazzal foglalkozik, ami engem is izgat. Gombrowicz naplójáról tehát megírtam a magam intellektuális naplóját. A könyvem dupla napló, szembesülés egy nagyon nagy íróval, egy rendkívül okos emberrel, kelet-európai polgárral, aki azonban emigráns. Én ugyan nem voltam emigráns, de három évet töltöttem Nyugaton, ha úgy tetszik, emigráns pszichével. Tudtam, hogy visszajövök, de épp ahogy ő, én is kívülről-belülről láttam azt, ami az életem.

– *A könyve ezek szerint kettős tükör...*

– Igen, roppant érdekes úgy írni valamiről, hogy az ember több szemszögből közelíti meg ugyanazokat a problémákat. Gombrowicz egyébként nagy nemzeti bálványromboló volt. Egyik alapvizsgálódása például arra vonatkozott, hogy a kelet-európai kisnépek eleve provincializmusra vannak ítélve, tehát az íróik is. Hogy lehet ebből kitörni? Ő azt mondja, ezt sem erénnyé nem szabad stilizálni, sem önálló értéknek – lengyel formának, magyar útnak – kikiáltani, se a Nyugat egyszerű másolására nem szabad vállalkozni. Kelet-Európában az éretlen formák uralma a létező, semminek sem sikerült teljesen beérnie, sem a demokráciának, sem pedig a művészi formáknak. Ezt az éretlenséget kell felvállalnunk, és úgy továbbfejlesztelnünk, hogy – megtermékenyülve természetesen a Nyugatról érkező impulzusokkal – a magunk útján érjük utol a Nyugatot.

– *Mikor lehet olvasni a könyvét?*

– Hónapról hónapra írtam, minden rész önálló esszé, ezért hátra van még egy végső szerkesztési stádium. A Pesti Szalonnán jelenik meg, késő ősszel már piacon lesz.

– *A Hamlet és az Othello után készül-e újabb istenkisértésre Shakespeare magyarításában?*

– Már készen vagyok újabb három fordítással, s akárcsak az előző kettőt, ezeket is a Cserépfalvi adja ki. A könyvhétre jelenik meg A vihar, a Coriolanus és a Szentivánéji álmom. A verseskötetem is a könyvhétre jelenik meg a Cserépfalvinál. En és az Isten címmel. Néhány kivétellel az utóbbi három évben írt új versek lesznek benne.

– *A sokat szidalmazott pápavers is, a Láto-gatás előtt?*

– Igen, sőt, a kötet hátlapján meg is indoklom. Hiszen annyian gyalázzák, de a szöveget kevesen ismerik. Ne kelljen régi újságok között kurkászni ezután senkinek.